

عوامل غير مستدل مؤثر در درك ريسك

© August 2008, Dr David Hillson PMP FAPM

david@risk-doctor.com

دکتر پاول اسلوویک (Dr Paul Slovic) از Decision Research Inc (US) پژوهشگر راهبر در زمینه روان شناسی ریسک است، و دیدگاه های ارزشمندی برای کمک به ما در فهمیدن اینکه چگونه و چرا ما راهی که برای ریسک اتخاذ می کنیم را احساس می کنیم ایجاد کرده است. گرچه ارزیابی ریسک نقش مهمی در اینکه ما باور کنیم یک موقعیت چقدر ریسکی است، دارد، عوامل غیرعقلانه ی زیادی نیز وجود دارند که در درک ما از ریسک تاثیر می گذارند. اسلوویک این عوامل را فهرست کرده است:

- 1. وحشت.** اگر پیامد یک ریسک خاص چیزی باشد که تصور وحشتناک، دردناک یا بیمناکی از آن داشته باشیم، درکمان از ریسک تشدید می شود. به عنوان مثال هر چیزی که احتمالا سبب بروز سرطان می شود به عنوان ریسکی شدید در نظر گرفته می شود؛ چرا که فکر سرطان ترس را فرامی خواند.
- 2. کنترل.** وقتی باور داریم که کنترل در دست ماست، ریسک را خفیف تر می پنداریم. رانندگی با ماشین مثال واضحی است - ما به عنوان مسافر راحتی کمتری احساس می کنیم تا به عنوان راننده.
- 3. طبیعی در برابر ساخته ی دست انسان.** خطرات ناشی از اعمال انسانی ریسکی تر از خطرات ناشی از طبیعت به نظر می رسند. ایستگاه های انرژی اتمی ریسکی تر از شرایط بد آب و هوایی یا فجایع طبیعی به نظر می آیند.
- 4. گزینه.** اگر در برابر ریسک گزینه هایی داشته باشیم، آن ریسک خفیف تر به نظر می رسد تا اینکه هیچ اختیاری در برابر ریسک نداشته باشیم. به عنوان مثال پرتوافکنی فرستنده های رادیویی تلفن های همراه بیشتر از تابش پرتوهای خورشیدی هنگام حمام آفتاب در تعطیلات، مورد توجه و واکنش عمومی قرار می گیرد.
- 5. کودکان.** هر ریسکی که بر کودکان تاثیر می گذارد بدتر از ریسکی که بزرگسالان را متاثر می سازد، پنداشته می شود. به این زمین های بازی بیشتر از این جاده ها توجه می شود.
- 6. تازگی.** ریسک های جدید شدیدتر از ریسک هایی که همراه با آنها رشد کرده ایم دیده می شوند (غذاهایی که تحت تغییرات ژنتیکی قرار می گیرند ریسکی تر از آنهایی که متاثر از مود شیمیایی هستند در نظر گرفته می شوند). و بروز مداوم همان ریسک باعث می شود کم ریسک تر دیده شود.
- 7. عمومیت.** اگر ریسکی نمود زیادی در وسایل ارتباط جمعی و آگاهی عمومی داشته باشد، ریسکی تر درک می شود. تروریسم در حال حاضر مثال آشکاری است.
- 8. نزدیکی.** اگر من بتوانم یک قربانی باشم، اهمیت ریسک شدیدتر از زمانی است که واقعا قربانی شده باشم. مثلا احتمالا من در مورد عوارض بعدی عمل جراحی حتما در صورتی که بیمارستان یا جراح سابق خوبی داشته باشند، نگران خوام بود.
- 9. سبک و سنگین کردن منافع ریسک.** اگر ریسک علیرغم خطرات، منفععی را نیز ایجاد نماید، تخفیف داده می شود. مثال های کلیدی شامل سیگار کشیدن و نوشیدن مشروبات الکلی می باشد.

10. **اعتماد.** وقتی محافظت در برابر یک ریسک از سوی طرفی قابل اعتماد پیشنهاد شود، ریسک خفیف تر دیده می شود، ولی در صورت کمبود اعتماد، ریسک شدیدتر دیده می شود. فرای مثال اعتماد عمومی به دولت یا پلیس، می تواند در سطح درک خطر تروریسم تاثیر بگذارد.

این عوامل غیر عاقلانه تاثیرات مهمی در کیفیت ارزیابی و مدیریت ریسک دارند. گرچه کار اسلوویک مربوط به درک ریسک توسط جامعه می باشد، نتایج آن کاربرد خوبی در ارزیابی ریسک های تجاری و پروژه دارد. اگر ما از این عوامل آگاه نباشیم، ممکن است در تشخیص اهمیت ریسک ها دچار فضاوت اشتباه شویم و پاسخ های ما به ریسک ها نامناسب خواهد بود. تشخیص وجود این عوامل می تواند منجر به فرآیندهای ریسک اثربخش تر، ارتباطات ریسک واقعی تر و پیامدهای بهتر شود.

To provide feedback on this Briefing Note, or for more details on how to develop effective risk management, [contact the Risk Doctor \(info@risk-doctor.com\)](mailto:info@risk-doctor.com), or [visit the Risk Doctor website \(www.risk-doctor.com\)](http://www.risk-doctor.com).